

**Joanna Kantyka, Justyna Maciąg,
Andrzej Hadzik, Robert Roczniok**

**Uwarunkowania rynkowe działania
mikro i małych przedsiębiorstw na
przykładzie przedsiębiorstw
sportowo-rekreacyjnych : wyniki
badań**

Ekonomiczne Problemy Usług nr 81, 59-69

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

JOANNA KANTYKA
JUSTYNA MACIĄG
ANDRZEJ HADZIK
ROBERT ROCZNIOK

Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach

**UWARUNKOWANIA RYNKOWE DZIAŁANIA
MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW
NA PRZYKŁADZIE PRZEDSIĘBIORSTW SPORTOWO-REKREACYJNYCH
– WYNIKI BADAŃ**

Wprowadzenie

Konkurencyjność współczesnych mikro i małych przedsiębiorstw jest silnie uwarunkowana umiejętnością wykorzystania efektu synergii pomiędzy ich wewnętrznym potencjałem a czynnikami makrootoczenia i otoczenia konkurencyjnego. Dlatego w zmiennej gospodarce rynkowej, w czasach kryzysu, warunkiem ich przetrwania i rozwoju jest zastosowanie strategicznego podejścia w zarządzaniu opartego na analizie i ocenie otoczenia w celu budowania, uzyskania przewagi konkurencyjnej na rynku¹.

Celem opracowania jest analiza i ocena wpływu czynników otoczenia na działanie mikro i małych przedsiębiorstw. Mając na uwadze zainteresowania badawcze autorów oraz niedostatek opracowań dotyczących stanu i determinant rozwoju branży sportowo-rekreacyjnej, badania zostały przeprowadzone w mikro i małych przedsiębiorstwach sportowo-rekreacyjnych działających w Katowicach.

Artykuł składa się z dwóch części. W pierwszej scharakteryzowano przedsiębiorstwa sportowo-rekreacyjne oraz ich otoczenie, w drugiej części zaprezentowano wyniki badań przeprowadzonych wśród 23 przedsiębiorstw tej branży działających na terenie Katowic.

¹ Szerzej: *Przetrwanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw*, red. F. Bławata, SPG Gdańsk 2004, s. 43; I. Janiuk, *Strategiczne dostosowanie małych i średnich przedsiębiorstw do konkurencji europejskiej*, Difin, Warszawa 2004, s. 127; N.A. Dumitriu, *Increase of the Competitiveness of the Small and Medium-Size Enterprises by Means of the Best Strategies of Development of Economic Activity*, Annals of the University of Oradea 2008, s. 240.

1. Charakterystyka mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych

Współczesne społeczeństwo przywiązuje coraz większą wagę do takich wartości, jak: młodość, zdrowie, dobre samopoczucie, atrakcyjny wygląd, kondycja fizyczna, ekologia. Coraz większego znaczenia nabierają różne formy sportu, przede wszystkim rekreacji fizycznej, w zagospodarowaniu czasu wolnego². Dynamicznie rozwijają się mikro i małe przedsiębiorstwa dostarczające oczekiwanych wartości poprzez świadczenie usług sportowo-rekreacyjnych³.

Usługę sportowo-rekreacyjną można zdefiniować jako wszelką działalność – *profit* lub *non profit* – prowadzoną z myślą o zaspokojeniu potrzeb człowieka w obszarze⁴: rozwoju somatycznego, utrzymania i poprawy zdrowia, usprawnienia rehabilitacyjnego i aktywności ruchowej, prestiżu i uznania za osiągnięcia sportowe, przebywania w grupie i wspólnego przeżywania emocji, aktywnego spędzania czasu wolnego w połączeniu z wysiłkiem fizycznym, doskonalenia sylwetki, piękna ruchu itd. Pojęciem szerszym od usługi jest produkt sportowo-rekreacyjny, który definiowany jest jako kompozycja usług oraz dóbr materialnych, przy czym te ostatnie odgrywają rolę uzupełniającą⁵.

Podmioty działające na rynku usług sportowo-rekreacyjnych różnią się pod względem realizowanych celów, źródeł finansowania oraz zakresu kontroli społecznej⁶.

Do *non profit* zaliczamy organizacje publiczne oraz organizacje pozarządowe. Organizacje publiczne to gminne lub dzielnicowe ośrodki sportu i rekreacji (COSiR, OSiR,

² Na rynku istnieje wiele substytutów spędzania czasu wolnego (telewizja, Internet, zakupy itd.) oraz istnieje duża dysproporcja pomiędzy ilością czasu przeznaczoną na aktywność fizyczną a tzw. bierny odpoczynek. B. Woynarowska, J. Mazur, *Zachowania zdrowotne, zdrowie i postrzeganie szkoły przez młodzież w Polsce w 2002 roku. Raport techniczny z badań*, Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2002, s. 25.

³ W sekcji R dział 93 PKD *Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna* wykazano, iż liczba przedsiębiorstw w 2010 w stosunku do 2009 r. wzrosła o 3,4%, liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w 2010 wzrosła o 234 przedsiębiorstwa, www.stat.gov.pl (10.11.2011).

⁴ Szerzej: A. Izydorczyk, *Marketing w systemie kultury fizycznej*, Polska Korporacja Menedżerów Sportu, Warszawa 2003, s. 17.

⁵ Modelowe ujęcie produktu sportowego wskazuje na istnienie dwóch podstawowych współtworzących go elementów:

a) dobra sportowe (produkcja wyposażenia, sprzętu i odzieży sportowej oraz ich dystrybucja, infrastruktura sportowo-rekreacyjna);

b) usługi sportowo-rekreacyjne, które mogą być realizowane w formie:

- pojedynczej usługi na rzecz jednego odbiorcy (np. indywidualna nauka jazdy na nartach) lub grupy odbiorców (np. stałe zespoły ćwiczeniowe o charakterze gimnastycznym),
- imprezy sportowo-rekreacyjnej, tj. festyn, spartakiada, turniej i inne.

Por. J. Żyśko, *Rynek usług sportowo-rekreacyjnych – aspekty teoretyczne i praktyczne*, w: *Turystyka i Rekreacja. Wymiary teoretyczne i praktyczne*, red. J. Kosiewicz, K. Obodyński, Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2006, s. 384; J. Gospodarek, *Prawo w turystyce i rekreacji*, Difin, Warszawa 2008, s. 43 i n.

⁶ Szerzej: J. Maciąg, J. Kantyka, *Konkurencyjność organizacji świadczących usługi rekreacyjne w warunkach zmiennego otoczenia*, w: *Dylematy zarządzania sportem i turystyką w warunkach niepewności otoczenia*, red. B. Grzegarek-Więček, J. Maciąg, Wyd. AWF w Katowicach, Katowice 2010, s. 75.

GOSiR, DOSiR itd.)⁷ oraz miejskie domy kultury (MDK). Organizacje pozarządowe to stowarzyszenia rekreacyjne, tj. Towarzystwo Krzewienie Kultury Fizycznej (TKKF).

Podmioty komercyjne to mikro i małe przedsiębiorstwa działające przy centrach handlowych, klubach osiedlowych, szkołach, uczelniach sportowych. Najbardziej popularną formą prowadzenia przedsiębiorstwa sportowo-rekreacyjnego jest fitness klub. Ze względu na zakres usług oraz wyposażenie można wyróżnić⁸: kluby superekskluzywne, kluby *premium*, kluby o wysokim standardzie, kluby podstawowe, kluby dyskontowe. Mikro i małe przedsiębiorstwa sportowo-rekreacyjne, aby uzyskać przewagę konkurencyjną na rynku, podejmują intensywne działania promocyjne, rozszerzają ofertę usług w aspekcie ilościowym i jakościowym (ważnym czynnikiem staje się innowacyjność oraz kompleksowość usług), modernizują infrastrukturę oraz wyposażenie⁹. Ważnym czynnikiem konkurencyjności staje się również kapitał ludzki w postaci znanych osób, instruktorów, trenerów¹⁰, sportowców mogących przyciągnąć klientów.

1.1. Zewnętrzne uwarunkowania działalności mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych

Branżę usług sportowo-rekreacyjnych cechuje wysoka konkurencja oparta na cenie, ofercie usług, ich dostępności oraz lokalizacji przedsiębiorstwa.

Złożoność i niestabilność otoczenia mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych pogłębia dodatkowo kryzys gospodarczy. Uwarunkowania ekonomiczne działalności organizacji sportowo-rekreacyjnych wyznaczone są przez takie czynniki, jak: PKB, bezrobocie, inflacja, inwestycje, stopy procentowe, kursy walut, deficyt budżetowy oraz dług publiczny. Ważnym czynnikiem ekonomicznym mającym wpływ na działanie organizacji sportowo-rekreacyjnych są kursy walut, gdyż większość sprzętu sportowego jest produkowana przez zagraniczne przedsiębiorstwa, tj. *Kettler* (Niemcy), *York Fitness* (Kanada), *BH Fitness* (Hiszpania) i in.

Ważnym czynnikiem otoczenia mającym wpływ na działalność organizacji sportowo-rekreacyjnych jest chęć społeczeństwa do podejmowania różnych formy aktywności ruchowej. Pomimo iż w ciągu ostatnich dziesięciu lat obserwujemy wzrost znaczenia ak-

⁷ Najpopularniejszą formą prowadzenia ośrodka sportu i rekreacji jest jednostka budżetowa i zakład budżetowy (nielicząc funkcjonują jako spółki prawa handlowego, tworzone w wyniku przekształceń komunalnych zakładów budżetowych).

⁸ Szerzej: *BodyLife*, w: M. Wolny, *Kluby w Polsce – Jaki profil dominuje?*, Wydawnictwo Health and Beauty Media, Warszawa 2010, nr. 31, s. 35.

⁹ J. Maciąg, J. Kantyka, *Konkurencyjność organizacji świadczących usługi rekreacyjne w warunkach zmiennego otoczenia*, w: *Dylematy zarządzania sportem i turystyką...*, s. 75 i n.

¹⁰ Ustawa o sporcie określa, jakie wymagania musi spełnić osoba ubiegająca się o tytuł zawodowy instruktora sportu i trenera oraz warunki, jakie musi spełnić organizacja przygotowująca specjalistyczne kursy w tym zakresie. Ważne miejsce w strukturze organizacji sportowo-rekreacyjnej zajmują także osoby odpowiedzialne za bezpośredni kontakt z klientem (menedżer recepcji czy sprzedaży). Szerzej: L. Kuba, J. Kantyka, M. Głowacka, *Efekty, problemy i wizja procesu profesjonalizacji zajęć aerobiku na Śląsku*, Zeszyty Metodyczno-Naukowe AWF Katowice, nr 19, s. 114.

tywności fizycznej, jednak nadal, w porównaniu z innymi krajami europejskimi, ta aktywność Polaków jest sporadyczna i niesystematyczna oraz w zdecydowanej większości ma charakter niezorganizowany. Odbywa się na świeżym powietrzu, najczęściej bez ponoszenia dodatkowych kosztów (np. zakupu biletu czy karnetu). Stan ten potwierdzają badania prowadzone w Europie i Polsce, w województwie śląskim. Poziom rekreacyjnej aktywności Polaków znajduje się znacząco poniżej średniej dla państw europejskich¹¹. Ogólnopolskie badania prowadzone przez CBOS wskazują, iż większość Polaków, bo aż 59%, odpoczywa w sposób bierny i w ogóle nie uprawia sportu ani żadnych ćwiczeń służących sprawności ruchowej, mimo że Polacy – jak wynika z cytowanych badań – doceniają wartość wysiłku fizycznego i ruchu na świeżym powietrzu¹². Badania prowadzone w województwie śląskim wskazują, iż aktywność fizyczną podejmuje 85% mieszkańców regionu¹³. Wśród podejmowanych przez mieszkańców województwa form aktywności fizycznej dominują spacer, jazda na rowerze, turystyka piesza oraz pływanie.

Niski poziom aktywności fizycznej Polaków i związane z tym zagrożenia dla zdrowia stały się przesłanką do działań mających na celu upowszechnianie aktywności sportowo-rekreacyjnej zarówno wśród dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych. Obecnie realizowanych jest w Polsce kilka strategii, których celem jest poprawa wydolności i sprawności fizycznej społeczeństwa, zmniejszenie zapadalności na choroby cywilizacyjne oraz ograniczenie ich skutków (otyłość, choroby układu krążenia, cukrzyca itp.), podniesienie poziomu zdrowotności społeczeństwa, ograniczenie zjawisk patologicznych oraz agresji młodzieży poprzez aktywne zagospodarowanie czasu wolnego w postaci udziału w sporcie i rekreacji fizycznej. Do najważniejszych strategii można zaliczyć:

- *Narodowy Program Zdrowia na lata 2007–2015* opracowany przez Radę Ministrów¹⁴,
- *Strategię Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2012* opracowaną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu¹⁵,
- *Strategię Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015* opracowaną przez Ministerstwo Sportu¹⁶.

Na poziomie regionalnym tworzone są regionalne strategie rozwoju sportu. W województwie śląskim realizowana jest *Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020*¹⁷. Analiza strategii krajowych i regionalnej wskazuje, iż nie akcentuje się w nich

¹¹ *Uczestnictwo Polaków w sporcie i rekreacji ruchowej w 2008 r.*, GUS, Warszawa 2009, www.stat.gov.pl (11.11.2011).

¹² Komunikat z badań Centrum Badań Opinii Społecznej (CBOS) nt. *Aktywności fizycznej Polaków*, Warszawa 2003, www.cbos.pl (26.08.2010).

¹³ *Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020. Założenia programowe*, Katowice, styczeń 2011.

¹⁴ Załącznik do Uchwały nr 90/2007 Rady Ministrów z dnia 15 maja 2007 r.

¹⁵ *Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2012*, MENiS, Warszawa 2003.

¹⁶ *Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015*, Warszawa, styczeń 2007.

¹⁷ *Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020. Założenia programowe*, Katowice, styczeń 2011.

roli mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych w realizacji polityki prozdrowotnej i popularyzacji aktywności fizycznej w społeczeństwie.

Intensywny rozwój branży usług sportowo-rekreacyjnych uwarunkowany jest również rozwojem techniki i nowoczesnych technologii sportowych. Przejawia się to w zastosowaniu w planowaniu i realizacji szkolenia sportowego nowoczesnych programów informatycznych, np.: serwery udostępniające kontakt z trenerem personalnym¹⁸, programy do optymalizacji obciążeń treningowych, które bazują na równaniach różniczkowych, prowadzą do maksymalizacji wyniku, czy programy *wirtualny trener* na *PlayStation* lub *Xbox*¹⁹. Kluby sportowe dysponują coraz nowocześniejszymi urządzeniami przeznaczonymi do treningu sportowego. Można tutaj wyróżnić: przyrządy do ćwiczeń siłowych z wykorzystaniem technologii hydraulicznej, bieżnie wyposażone w ekrany TV, *withings*²⁰, *NikePlus*²¹ i inne.

Działalność omawianych przedsiębiorstw w znacznym zakresie uzależniona jest od lokalnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Obecnie baza takich obiektów w Polsce nie odpowiada standardom europejskim pod względem liczebności i jakości²². W zdecydowanej większości są to obiekty znajdujące się w posiadaniu lub zarządzie lokalnych władz samorządowych oraz innych organizacji publicznych, często zaniedbane, wymagające kapitalnego remontu, zazwyczaj trudno dostępne dla osób niepełnosprawnych, obciążone przez większość czasu zorganizowanymi zajęciami sportowymi dla młodzieży. Możliwość pozyskania środków z programów finansowanych przez Unię Europejską oraz przyznawanie Polsce organizacji imprez sportowych o randze europejskiej oraz światowej stały się ważnym stymulatorem inwestycji w tym obszarze.

Oceny wpływu czynników otoczenia na działalność mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych dokonano na przykładzie podmiotów działających w Katowicach.

2. Ocena wpływu czynników otoczenia na działalności mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych w Katowicach – wyniki badań

Katowice są przykładem miasta, które z prowincjonalnego i zaniedbanego ośrodka przemysłowego przekształciło się w nowoczesny, europejski ośrodek gospodarczy, naukowy i kulturalny²³. Miasto posiada bogatą infrastrukturę rekreacyjno-sportową, która

¹⁸ W celu optymalizacji obciążeń treningowych w postaci indywidualizacji treningu.

¹⁹ Gry komputerowe będące zestawem ćwiczeń pomocnych w utrzymaniu odpowiedniej masy ciała i kondycji fizycznej bez wychodzenia z domu.

²⁰ Waga łazienkowa z Wi-Fi, którą bezprzewodowo możemy połączyć z iPhonem w celu systematycznego kontrolowania wagi ciała.

²¹ Nadajnik zamocowany w specjalnych butach do biegania. Dzięki niemu możemy na bieżąco kontrolować prędkość biegu, sposób biegania i zapisywać przebyty dystans na stronie WWW, na której możemy przeglądać nasze statystyki. Dane podczas biegu przekazywane są za pomocą komunikatów i odsłuchiwane w słuchawkach.

²² *Strategia Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015*, Warszawa, styczeń 2007, s. 5.

²³ Gospodarka Katowic opiera się obecnie na sektorze usług. Z ponad 150 tys. zatrudnionych w Katowicach ponad 73% stanowią osoby zatrudnione w tym sektorze. Na terenie miasta jest zarejestrowanych

w zdecydowanej większości jest własnością miasta. W Katowicach jest aktualnie tworzona strategia rozwoju sportu.

3. Cel i metodyka badań

Zaprezentowane w artykule badania są częścią projektu badawczego realizowanego na Wydziale Zarządzania Sportem i Turystyką w Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach. Celem projektu jest ocena determinant stanu i rozwoju rynku usług rekreacyjnych *wellness* na Górnym Śląsku²⁴. Badania zostały przeprowadzone wśród 23 katowickich przedsiębiorstw świadczących usługi sportowo-rekreacyjne. 70% badanych stanowiły przedsiębiorstwa prowadzone przez osoby fizyczne, 21% to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, pozostałe posiadały inną formę prawną. Średni czas działania podmiotu na rynku wynosił 9 lat. Przeciętnie, bez zróżnicowania na formę prawną przedsiębiorstwa, zatrudnienie na etat wynosiło 3 osoby, przy czym największa liczebność etatów przypadała na spółki z o.o.

Badania przeprowadzono z wykorzystaniem techniki badań ankietowych. Na pytania zawarte w ankiecie odpowiadały osoby pełniące funkcję menedżera recepcji lub sprzedaży. W badaniu poproszono respondentów o ocenę wybranych zewnętrznych uwarunkowań działania przedsiębiorstwa w skali od 0 do 6, przy czym 0 oznaczało brak wpływu, 6 – wysoki wpływ badanego czynnika. W badaniach przeprowadzono również analizę korelacji. Podstawowym narzędziem przy analizie korelacji był współczynnik korelacji rang Spearmana ze względu na fakt, że większość danych przedstawiona była w skali rangowej. Zbadano istotność wpływu czynników, tj. forma organizacyjno-prawna, poziom zatrudnienia oraz czas działania organizacji na rynku, na ocenę poszczególnych uwarunkowań rynkowych.

4. Wyniki badań i wnioski

Do oceny makrootoczenia badanych mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych zastosowano metodę PEST²⁵. Respondenci ocenili wpływ na ich przedsiębiorstwo następujących czynników:

- czynniki polityczne: polityka prozdrowotna państwa,

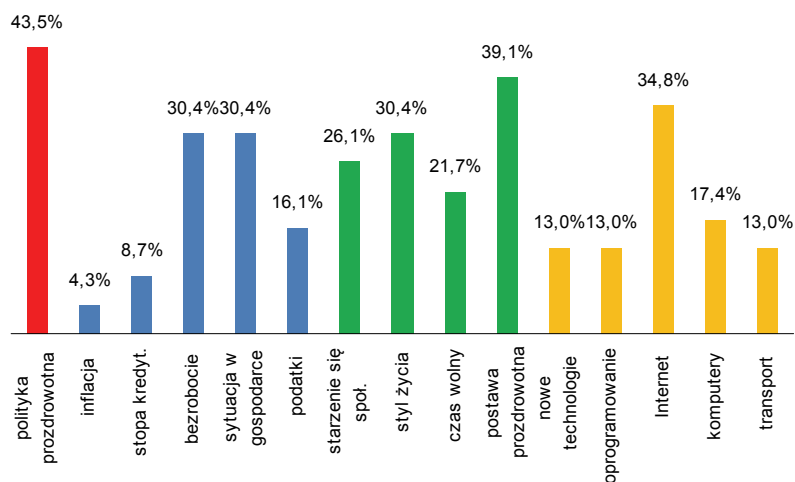
ok. 43 tys. podmiotów gospodarczych, w tym 93% stanowią przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. W sekcji R dział 93 PKD *Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna* w 2010 r. wykazano 475 jednostek gospodarczych działających w tym obszarze, w tym 30 stanowią jednostki sektora publicznego. Dane GUS wskazują, iż branża ta charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu, liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2009 r. wynosi 32, w 2010 r. – 56, www.stat.gov.pl (10.11.2011).

²⁴ Projekt finansowany w ramach środków przyznanych na badania własne w AWF im. Jerzego Kukuczki w Katowicach.

²⁵ Z. Drążek, B. Niemczynowicz, *Zarządzanie strategiczne przedsiębiorstwem*, PWE, Warszawa 2003, s.108 i n.

- czynniki ekonomiczne: inflacja, stopa oprocentowania kredytów, bezrobocie, sytuacja w gospodarce, podatki,
- czynniki społeczne: starzenie się społeczeństwa, postawa prozdrowotna, styl życia, czas wolny,
- czynniki techniczne: nowe technologie (sprzęt sportowy i in.), oprogramowanie ułatwiające prowadzenie działalności, Internet, komputery, transport (mobilność ludzi).

Rysunek 1 prezentuje wyniki oceny wpływu czynników makrootoczenia na działanie badanych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych. Przedstawiono na nim czynniki, w przypadku których badane przedsiębiorstwa wskazały na najsilniejszy wpływ na prowadzoną działalność – ocena 6. Przedsiębiorstwa wskazują na politykę prozdrowotną państwa, postawę prozdrowotną społeczeństwa, styl życia oraz możliwość wykorzystania Internetu w działalności gospodarczej jako czynniki najsilniej warunkujące działanie na rynku usług sportowo-rekreacyjnych. Rysunek 2 przedstawia zbiorcze zestawienie wyników badań makrootoczenia przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych.

Rysunek 1. Wpływ czynników otoczenia ogólnego na działalność organizacji sportowo-rekreacyjnych

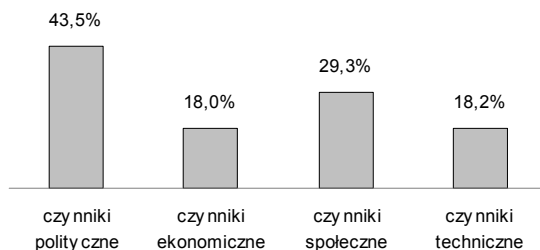
Źródło: badania własne.

Zgodnie z oceną badanych przedsiębiorstw najsilniejszy wpływ na prowadzoną działalność ma grupa czynników politycznych oraz społecznych.

Czynniki otoczenia konkurencyjnego podzielono na następujące grupy:

- dostawcy: zachowanie dostawców wyrobów i usług, pośredników, zleceniobiorców,

- konkurencja: konkurencyjność nowych organizacji wchodzących na rynek, nieetyczne lub agresywne działania konkurencji, substytuty usług,
- organizacje kontrole (sanepid, urząd skarbowy, PIP, ZAIKS i in.),
- jednostki samorządu terytorialnego: lokalna infrastruktura komunikacyjna, polityka prozdrowotna władz lokalnych, lokalna infrastruktura sportowa i rekreacyjna, podatki i opłaty lokalne.

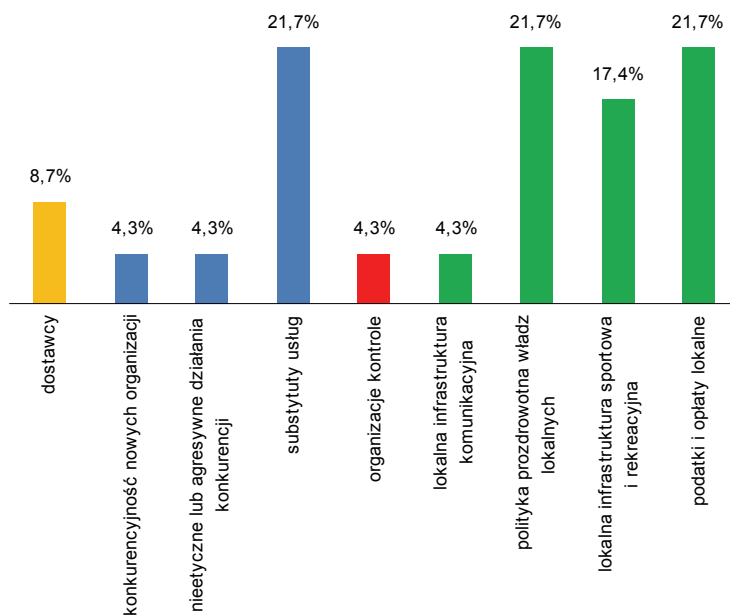
Rysunek 2. Wpływ czynników otoczenia ogólnego na działalność organizacji sportowo-rekreacyjnych: zestawienie zbiorcze

Źródło: badania własne.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, iż najsilniej na działanie badanych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych wpływają czynniki: substytuty usług, polityka zdrowotna władz miasta oraz podatki i opłaty lokalne. Rysunek 4 przedstawia zbiorcze zestawienie wyników badań otoczenia konkurencyjnego przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych. W ocenie badanych najwyższy wpływ na ich działalność mają czynniki związane z działalnością lokalnej administracji samorządowej.

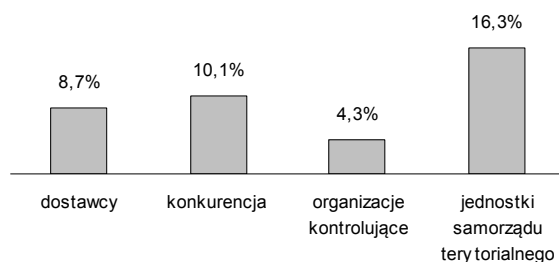
Na podstawie analizy danych zaprezentowanych na wykresach od 1 do 4 wnioskować można, iż decydujący wpływ na działanie przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych w Katowicach mają czynniki makrootoczenia, tj. postawa społeczeństwa wobec aktywności fizycznej i polityka prozdrowotna państwa oraz otoczenia konkurencyjnego, warunki i działania podejmowane w obszarze sportu i rekreacji przez władze miasta. Wyniki analizy korelacji wskazują na istnienie następujących statystycznie istotnych zależności:

- im dłuższy jest czas działania przedsiębiorstwa na rynku, tym mniejszy wpływ na jego działalność mają czynniki, takie jak czas wolny społeczeństwa i nowe technologie (przedsiębiorstwa sportowo-rekreacyjne działające dłużej na rynku posiadają lojalną grupę klientów oraz odpowiednie do świadczonych usług wyposażenie sportowe),
- im większe jest przedsiębiorstwo (wielkość mierzona liczbą etatów), tym większy jest wpływ na jego działalność takich czynników ekonomicznych, jak stopa kredytów, bezrobocie, sytuacja w gospodarce (rozwój przedsiębiorstwa uwarunkowany jest pozyskaniem zewnętrznych źródeł finansowania oraz koniecznością stabiliza-

Rysunek 3. Wpływ czynników otoczenia zadaniowego na działalność organizacji sportowo-rekreacyjnych

Źródło: badania własne.

Rysunek 4. Wpływ czynników otoczenia zadaniowego na działalność organizacji sportowo-rekreacyjnych: zestawienie zbiorcze

Źródło: badania własne.

- cji dochodów – cena kredytu, bezrobocie oraz niekorzystna sytuacja w gospodarce mogą wpłynąć niekorzystnie na koszty oraz wynik finansowy przedsiębiorstwa),
- im większe jest przedsiębiorstwo (wielkość mierzona liczbą etatów), tym większy jest wpływ na jego działalność czynników związanych z działaniem jednostki samorządu terytorialnego (lokalna infrastruktura komunikacyjna, polityka proz-

drowotna władz lokalnych, lokalna infrastruktura sportowa i rekreacyjna, podatki i opłaty lokalne),

- ocena wpływu na działalność organizacji czynników otoczenia technologicznego (oprogramowanie ułatwiające prowadzenie działalności, Internet, komputery, transport) jest uzależniona od formy organizacyjno-prawnej. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność jako osoby fizyczne oceniły nisko wpływ tej grupy czynników na swoją działalność, natomiast spółki z o.o. wysoko oceniły wpływ czynników otoczenia technologicznego na swoją działalność.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania wskazują, iż najistotniejszym z czynników makroekonomicznych, które warunkują rozwój mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych w Katowicach, jest postawa społeczeństwa wobec aktywności fizycznej. W ocenie przedsiębiorstw funkcjonujących w Katowicach uwarunkowania ekonomiczne i technologiczne nie stanowią bariery ich rozwoju. Czynniki te zyskują w ocenie badanych wraz ze wzrostem przedsiębiorstwa (mierzonym liczbą etatów) oraz zastosowaniem bardziej złożonych form organizacyjno-prawnych (sp. z o.o. i inne formy). Ocena otoczenia konkurencyjnego jednoznacznie wskazuje na silny wpływ polityki władz miasta na działalność badanych przedsiębiorstw poprzez inwestycje w lokalną infrastrukturę komunikacyjną oraz sportowo-rekreacyjną, prowadzoną politykę prozdrowotną, podatki i opłaty lokalne (m.in. czynsz za wynajem obiektów). Analizując otoczenie konkurencyjne, należy zwrócić uwagę na możliwość kształtowania przez przedsiębiorstwa sportowo-rekreacyjne swoich relacji z władzami miasta. Mikro i małe przedsiębiorstwa sportowo-rekreacyjne powinny połączyć działania w celu wspólnego reprezentowania interesów branży na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym, np. uczestnicząc w opracowaniu i realizacji strategicznych programów rozwoju sportu i rekreacji, a także innych działań podnoszących aktywność fizyczną społeczeństwa, np. zmiany w systemie podatkowym polegające na wprowadzeniu ulgi dla osób kupujących karnety na zajęcia sportowo-rekreacyjne.

Uzyskane wyniki badań są przyczynkiem do rozpoczęcia szerszego programu badawczego w zakresie uwarunkowań działalności oraz rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw sportowo-rekreacyjnych w Polsce.

MARKET CONDITIONS OF MICRO- AND SMALL SPORT AND RECREATIONAL ORGANIZATIONS DEVELOPMENT (RESEARCH OUTCOMES)

Summary

The aim of this paper is to present research outcomes of the market environment and conditions of the development of small sport organizations, exemplified by sport and recreation organizations in Katowice. Performed analysis of the test results indicate that the most significant determinants of

the development of sport and recreation organizations is society attitude towards physical activity. Economic and technological determinants do not make barriers for development of a fore mentioned in Katowice. The obtained outcomes indicate that strategies of sport and recreation development are implemented ineffectively. The existing strategies of sport and recreation development do not emphasise the role of micro and small sporting and recreational organizations in the implementation of health policy and popularization of physical activity in the society.

Translated by Justyna Maciąg